

7. Kérdőív a kommunikációs formák kiválasztásához szükséges auditív képességek felméréséhez

Érintett személy neve	
Kérdőívet felvevő személy neve	
Kérdőívet felvevő személy kapcsolata az érintett személlyel	
Felvétel dátuma	

A kérdőív célja

A kérdőív-fejezet egyes elemeinek kitöltésével képet kaphatunk a komplex kommunikációs igényű személy esetleges hallássérüléséről, hallási képességeiről, auditív képességeinek funkcionális használatáról. Amennyiben hallókészülék-használó a megfigyelt személy, a hallókészülék hatékonyságáról, beállításának eredményességéről szerezhethetünk tapasztalatokat. A kérdőív folyamatában is használható, de egyes részterületek is kiválaszthatók, ha csak egy konkrét kérdésre keressük a választ. Ilyen lehet például a hangok lokalizációjának képessége vagy a beszédértés szintjének meghatározása.

A kitöltés menete

A táblázatokat kitölthetjük megfigyeléseink, illetve kikérdezés (szülő/gondozó, szakember) bevonásával is, de a legteljesebb képet akkor kapjuk, ha ezek kombinációját használjuk. A kérdőívet minden esetben a szakember tölti ki!

Értékelés

✓ – teljesített item: pipálja ki, ha az adott itemet a személy képes viselkedésében minimum 80%-ban, különböző kontextusokban és partnerekkel is mutatni.

∖ – kialakulóban lévő item: tegyen fordított ferde vonalat, ha az adott item részben jellemző a személy viselkedésére (10–80%-ban megjelenik). Jellemzően csak bizonyos kontextusokban vagy partnerekkel, illetve prompt, és segítség kell ahhoz, hogy a készség a személy viselkedésében megjelenjen.

□ – nem teljesített item: hagyja üresen a rubrikát, ha az adott item nem, vagy kevesebb mint 10%-ban jelenik meg a személy viselkedésében.

NÉ – rövidítéssel jelölje, ha az adott item nem értelmezhető az életkor, a sérülés jellege vagy egyéb okok miatt.

NT – rövidítéssel jelölje, ha az adott itemre nem tud válaszolni, mert nincsen róla információja.

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
Ismert adatok, megfigyelések					
Ez a rész a személyt jól ismerő szülő vagy szakember kikérdezésével, orvosi, audiológiai dokumentumai alapján tölthető ki.					
Hallássérülés gyanúja felmerült.					
Volt már hallásvizsgálaton, ami igazolta a hallássérülést.				Időpontja:	.
Fülbetegségei vannak.				Milyenek?	
Operálták a fülét.					
Hallja a környezeti hangokat, és azokra adekvátan reagál (örül, nevet, sír, feszült lesz...).					Kommunikációja során a hallására receptív kommunikációra nagy valószínűséggel támaszkodhatunk.
Elfordítja a fejét vagy a tekintetét a hangforrás irányába, amikor egy hangra figyel.					Hangok lokalizálására képes, ami a kommunikációs környezet kialakításánál vehető figyelembe.
Fejtartása megváltozik, ha felfigyel egy hangra.					
Egyes hangokra különösen érzékeny.				Mik ezek?	Kommunikációs környezet kialakításánál figyelembe kell venni.
Zavarják a hangos hangok, zajok (megjedd, sír, feszült lesz).					Kommunikációs környezet kialakításánál figyelembe kell venni.

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
Ismert adatok, megfigyelések Ez a rész a személyt jól ismerő szülő vagy szakember kikérdezésével, orvosi, audiológiai dokumentumai alapján tölthető ki.					
Csak csendes környezetben képes koncentráltan figyelni.					Kommunikációs környezet kialakításánál figyelembe kell venni.
Szeret zenét hallgatni (megnyugtató, kikapcsolódásként...).					
Nevére felfigyel.					Ha nem, akkor „felfigyelés” táblázattal érdemes tovább pontosítani, hogy milyen auditív ingerekre képes felfigyelni.
Egyes szavakat megért.					Ha igen, a „Beszédértés” résznél érdemes pontosítani ennek terjedelmét.
Rövid utasításokat megért.					Ha igen, a „Beszédértés” résznél érdemes pontosítani ennek terjedelmét.
Hangot kelt eszközökkel (pl. nejlonzacskót gyűrőget, ütőget tárgyakat).					Ha hangokat kelt eszközökkel, de ő maga nem reagál hangokra, javasolt hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése.
Szavai, szókezdeményei vannak.					Ha igen, érdemes a „Vokalizáció” résznél ennek pontosítása.
<p>Kimenet – Általános képet kaphatunk a személy hallásállapotáról. Az eredmények összegzéséből egyértelműen kiderül, hogy vannak-e olyan kérdéses területek, amelyek további megfigyelést igényelnek annak érdekében, hogy meghatározhatóvá váljanak a szükséges fejlesztési területek. Ezenfelül az is látszik, hogy mely területek azok, amelyekkel kapcsolatban fontos további megfigyeléseket végezni annak feltárása érdekében, hogy a kommunikációs folyamatok során milyen mértékben lehet az auditív képességekre építeni. Amennyiben az eredmények kiértékelése nehézséget jelent, feltétlenül érdemes felkeresni hallássérültekkel foglalkozó szakembert.</p>					

A) Pedagógiai megfigyelések

A megfigyelés hallókészülékkel történt: igen nem

Kimenet:

Amennyiben a megfigyelés hallókészülékkel történik, a hallókészülék hatékony működéséről kaphatunk képet. Ha a megfigyelt személy elutasítja készülékét, érdemes a vizsgálatot készülék nélkül is elvégezni, hogy egyértelműen láthatóvá váljon, mennyit javít a hallókészülék a hallásállapoton.

Amennyiben a megfigyelés hallókészülék nélkül történik, arról kaphatunk képet, hogy szükséges-e további vizsgálatok elvégzése audiológus bevonásával, felmerül-e a hallókészülék szükségessége.

Mindkét esetben egyértelművé válik, hogy a kommunikációs folyamatokban mennyire támaszkodhatunk az érintett személy auditív képességeire.

B) Felfigyelés szintje

Cél: Általános képet kapjunk arról, hogy a megfigyelt személy esetében vannak-e különbségek a környezeti hangokra adott reakciókban. Nem cél a jelen megfigyelés során, hogy a hang felé forduljon, vagy felismerjen hangokat, csak annyi az elvárás, hogy a viselkedésében megfigyelhető legyen egy hang meghallása után a változás. Elfogadható reakció lehet egy hangra, ha a személy megáll egy cselekvésben, mosolyog, izomzata megfeszül, figyelő tartást vesz fel. Azokban az esetekben, ahol nem egyértelműek a reakciók, érdemes a megfigyelést csendes környezetben és háttérzajban is elvégezni annak érdekében, hogy látható legyen, hogy a környezeti adottságok befolyásolják-e az egyén reakcióját.

Egy-egy hang egy alkalommal maximum három-négyszer ismételhető meg. A hangok között legyen egy minimális szünet, hogy egyértelműen elkülönüljön a „van hang”, „nincs hang” helyzete.

A megfigyelést ne akarjuk egyetlen alkalomra korlátozni, és jó, ha sikerül úgy alakítanunk a megfigyelés helyzetét, hogy a hangra adott reakció értelmet is nyerjen (pl. a léptek hangjára való reakció után hozzá fordulunk, és kezdeményezünk vele kommunikációt, vagy a vízcsobogás hangjára való reakció után kap egy pohár vizet).

Ügyeljünk rá, hogy a hangforrás ne legyen látható, illetve egyéb módon (pl. légáramlat) érzékelhető. A táblázatot hosszabb megfigyelési időszak után több alkalommal megismételt, rövid ideig (maximum 10-15 perc) tartó próbák után töltsük ki.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hangokra adott reakciók megfigyelése					
Felfigyel, ha közelében az asztalra helyezünk egy tárgyat, ami így hangot kelt (tányér, pohár, egyéb tárgy).					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha nejlonzacskót gyűrögetünk a közelében.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a porszívó vagy turmixgép hangjára.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a terítés hangjaira (kanálcsörgés, tányér asztalra tétele).					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a vízcso bogás hangjára.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha lépteket hall.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha egy kulcscsomót zörgetünk a közelében.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a telefon csengőhangjára.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel az autó vagy más jármű hangjára.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hangokra adott reakciók megfigyelése					
Felfigyel egyes állathangokra (pl. kutyaugatás).					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel az éneklésre.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a hangszerek hangjára (pl. dob, furulya, gitár, triangulum).				Amennyiben a válasz egyesekre igen, másokra nem, kérem, részletezze!	A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel a zenére.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha nevetést hall.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha sírást hall.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha a nevét mondjuk.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha ismerős beszél hozzá.					A többi eredménnyel együtt értékelendő.
Felfigyel, ha ismeretlen ember beszél a közelében (férfi, nő, gyermek).				Ha különbséget tapasztal a férfi, női és gyermekhangokra való reakció között, kérem, részletezze!	A többi eredménnyel együtt értékelendő.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hangokra adott reakciók megfigyelése					
Ha figyel egy hangra, figyelme gyorsan elterelődik.					Amennyiben igen, fontos pontosítani, hogy hallási figyelme milyen terjedelmű, illetve milyen környezeti tényezők befolyásolják azt.
Kimenet: <ul style="list-style-type: none"> • Amennyiben legalább öt próbára egyértelműen „nem teljesített” a válasz, vagy több esetben bizonytalan a reakciókban, hallássérültekkel foglalkozó szakember és audiológus felkeresése indokolt. • Minden esetben, ha legalább öt próba értékelésében bizonytalan, forduljon hallássérültek fejlesztésével foglalkozó szakemberhez, és kérje segítségét! • Amennyiben a vizsgált személy egyes hangokra reagál, másokra pedig nem, és ezek jellegükben hasonlóak (magas vagy mély hangok; vagy hangosabb vagy halkabb hangok) mindenképp indokolt audiológiai vizsgálat. • Abban az esetben, ha ugyanarra a hangra egyszer figyel, máskor pedig nem, a hallási környezet megfigyelésével pontosítható, hogy az mennyire befolyásolja a hangokra adott reakciókat, ami a szükséges kommunikációs környezet kialakítására enged következtetni. A megfigyelés további részét az itt megállapított ideális hallási környezetben érdemes folytatni. • Abban az esetben, ha általánosan megfigyelhetők a hangokra adott reakciók, a kérdőív további részeinek kitöltésével kaphatunk teljesebb képet arról, hogy az auditív képességek milyen mértékben támogatják a kommunikációt. 					

C) Diszkrimináció szintje

Cél: Annak megfigyelése, hogy a megfigyelt személy képes-e kiemelni környezeti hangokból a számára fontos auditív információkat, és azokra képes-e reagálni. Ezen a szinten még nem biztos, hogy minden hang pontos tartalmával tisztában van az illető, csak felfigyel hangokra, azokra háttérzajban is reagál, és azokhoz pozitív vagy negatív érzelmet társít. Például, ha egy kedves ismerőse elkezd beszélni a környezetében, mosolyog, vagy ha mentő szirénázik a közelben megáll vagy figyelni kezd.

A megfigyelés abban az esetben végezhető el, ha az előző kérdéssorban (felfigyelés szintje) látható, hogy az illető képes volt felfigyelni a hangokra, beszédre.

Megjegyzés: Abban az esetben, ha a felfigyelés szintjén csendes környezetben jól teljesített a személy, de ennél a kérdéssornál háttérzajban már nem tudja kiemelni az auditív információkat, a kommunikációs helyzet kialakításánál tudjuk ezt a szempontot figyelembe venni.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hangokra adott reakciók megfigyelése					
Háttérzajban (pl. zenehallgatás közben vagy utcazajban) reagál a nevére.					Ha igen, a felismerés szintjét és terjedelmét érdemes pontosítani.
Háttérzajban (pl. utcazaj, folyosó) reagál, ha ismerős beszél hozzá.					Ha igen, a felismerés szintjét és terjedelmét érdemes pontosítani.
Reagál (mosolyog, izomtónusa megváltozik), ha zenét hall vagy hangszerek hangjait hallja.				Hangszerek hangját felvételtől is megszólaltathatjuk.	Ha igen, a differenciálás szintjét érdemes pontosítani.
Reagál, (mosolyog, izomtónusa megváltozik, nyugtalan lesz), a terítés hangjaira (asztalra teszünk egy tányért, poharat, evőeszközök hangja, folyadékot töltünk egy pohárba...).					Ha igen, a környezeti hangok informatívak számára.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hangokra adott reakciók megfigyelése					
Reagál (mosolyog, izomtónusa megváltozik, nyugtalan lesz), ha számára ismeretlen ember beszél a közelében vagy hozzá (férfi, nő, gyermek).					Ha igen, hallás útján meg tudja különböztetni az ismerős és ismeretlen emberek hangját.
Környezetében előforduló hangos hangokra reagál.					Amennyiben érzékeny egyes hangokra, a kommunikációs folyamatok tervezésénél ezt figyelembe kell venni.
Környezetében előforduló halk hangokra reagál.					Amennyiben igen, a környezeti hangokat hallja. Pontosítani szükséges, hogy melyek informatívak számára.
Környezetében előforduló hangokra gyakran rákérdez.					Környezeti hangok tudatosítása még fejlesztésre szorul.
Szóbeli utasításokra reagál (mosolyog, izomtónusa megváltozik).					Amennyiben igen, pontosítani szükséges a felismerés szintjét.
Szóbeli utasításokat gyakran félreért háttérzajban.					Amennyiben igen és hallókészüléket visel, audiológus felkeresése indokolt. Amennyiben nem visel hallókészüléket, a hallási figyelmét nagymértékben befolyásolja a háttérzaj, amit a kommunikációs környezet kialakításánál figyelembe kell venni, emellett audiológus felkeresése is indokolt lehet.
Gyakran kérdez vissza, ha hozzá beszélnek, vagy tévesen reagál.					Audiológus felkeresése indokolt lehet.
Kimenet <i>A mindennapok során gyakran háttérzajban kell hangokra reagálni, beszédet megérteni. Amennyiben azt tapasztaljuk, hogy a személy nem képes kiemelni háttérzajban az auditív információkat, és hallókészüléket visel, érdemes audiológussal ellenőriztetni, hogy a hallókészülékén a zajszűrés hogyan van beállítva. Beállítás után érdemes újabb megfigyelést végezni, és összevetni a korábbi eredményekkel. Abban az esetben, ha a személy nem visel hallókészüléket, de mégsem tudja kiemelni a környezetéből az auditív információkat, a hatékony kommunikációs folyamatokat ennek figyelembevételével kell alakítani. Például elképzelhető, hogy csak háttérzaj nélkül képes az auditív információkat értelmezni, ami mindenképpen befolyásolja a kommunikációs folyamatokat, esetleg háttérzajban szükségessé válhat alternatív kommunikációs eszköz/módszer alkalmazása.</i>					

D) Lokalizáció szintje

Cél: annak megítélése, hogy a megfigyelt személy képes-e a hangok irányának meghatározására. Ez a kérdőív arra enged következtetni, hogy a hallási környezet kialakítása szempontjából lényeges szempont-e a hangok irányának preferenciáját figyelembe venni. Ezen a szinten derülhet ki, ha valaki csak az egyik fülére hall, vagy ha a két fülén a hallásteljesítmény jelentősen különböző. Ezeket a szempontokat a kommunikációs környezet kialakításánál szem előtt kell tartani.

Megjegyzés:

A felsorolásban aláhúzással jelezze, hogy mely hangot választotta ki, amelyre egyértelműen képes felfigyelni a személy. A hangokat először oldalról (jobb és bal oldalról külön-külön), majd előlről, illetve hátulról szólaltassa meg. A hangokat fél-egy méteres távolságból szólaltassa meg rövid ideig, maximum 3-4 másodpercig, majd tartson rövid szünetet a következő megszólaltatásig. A hangok között tartson néhány másodperces szünetet. Egy-egy irányból egymástól függetlenül többször is tegyen próbát. Ügyeljen arra, hogy a megszólaltatott hangokra ne vizuálisan figyeljen fel a megfigyelt személy, a hangok iránya igazodjon az egyén testtartásához. Ha képes rá, figyelmeztetni kell, hogy a fejét ne fordítsa el, miközben a hangra figyel. Ezután a hangokat szólaltassa meg kétméteres távolságból is.

Lokalizálás eredményeképpen tekintetváltással, odafordulással, a hang irányába mutatóval vagy hangforrás felé kinyúlással is reagálhatnak, de szóban is megfogalmazhatják a hang irányát.

Súlyos fokú látássérülteknél elképzelhető, hogy a hangok lokalizálása, a hangok keresése elnyújtott reakcióidővel és hosszabb ideig történő hangadással érhető el. Ebben az esetben a hangadás hosszabb ideig, de kisebb szünetek beiktatásával történjen.

Súlyos fokú mozgássérülés esetén az elvárt reakció igazodjon az egyén mozgásállapothoz.

Hangok lokalizációja	Igen	Nem	Részben / Megjegyzések
Beazonosítja a hang irányát, ha az alábbiak közül valamelyik hangot hallja (kulcscsomó zörgetése vagy csengettyű vagy triangulum hangja).			
Beazonosítja a hang irányát, ha az alábbiak közül valamelyik hangot hallja (dob vagy üres cipősdoboz ütögetése).			
Beazonosítja a hang irányát, ha az alábbiak közül valamelyik hangot hallja (kis csörgőlabda vagy nejlonzacskó zörgetése vagy félliteres palackban néhány rizsszem rázása vagy telefon csengőhangja).			
Beazonosítja a hang irányát, ha az alábbiak közül valamelyik hangot hallja (beszédhang, zene, nevetés, sírás).			
Ha nevéen szólítják, beazonosítja a hang irányát.			
<p>Kimenet: A megfigyelés során arra kapunk választ, hogy a megfigyelt személy képes-e a hangok irányának meghatározására, illetve van-e preferált oldal, amelyről jobb reakciót mutat. Amennyiben csak az egyik oldalon mutat reakciót, és mindent csak az egyik fülével hall, audiológus felkeresése indokolt. Amennyiben az illető hallókészüléket használ, és nehezen vagy nem képes az irányok meghatározására, audiológus felkeresése indokolt. Az oldalpreferencia a kommunikációs helyzetben való pozicionáláshoz adhat használható támpontokat.</p>			

E) Differenciálás szintje

Cél: annak megfigyelése, hogy a megfigyelt személy képes-e hangok, szavak megkülönböztetésére.

Megjegyzés: A differenciálás történhet tárgyak és képek használatával egyaránt. Ügyeljünk arra, hogy a differenciálás hallás útján történjen, ne vizuális alapon.

A szavak differenciálását végezhetjük úgy is, hogy mondatba illesztjük a különböző szavakat. „Hol van a(z)...?”; vagy „Mutasd meg a(z)...-t?”

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Azonosításhoz használhatunk tárgyakat és/vagy képeket is.					
Hallási differenciálás					
Nevére tudatosan reagál.					Ha igen, AAK használata során figyelme ezen az úton felkelthető.
Ha egy jelen lévő ismerős nevét mondják, ránéz arra, akiről szó van, vagy keresni kezdi.					Ha igen, szavak differenciálására képes. Ha tévesztései vannak, például keveri a Szilvi és Ildi vagy Tibi és Timi neveket, érdemes audiológus felkeresése.
Ismerősök és ismeretlen emberek hangjára különbözően reagál.					Ha igen, a kommunikációs folyamatok során ezt figyelembe kell venni.
Meg tudja különböztetni a hangszerek hangjait: dob – csörgő – furulya – gitár – triangulum.				A hangokat felvételtől is megszólaltathatjuk.	Ha igen, nagy valószínűséggel képes a környezeti hangok differenciálására, vagyis a környezeti hangok informatívak lehetnek.
Meg tudja különböztetni a következő hangokat: kulcscsomó-, nejlonzacskó-zörgetés (tárgyakkal megszólaltatva).					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a környezeti hangok differenciálására, vagyis a környezeti hangok informatívak lehetnek.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Hallási differenciálás					
Meg tudja különböztetni a következő hangokat: dob – kopogás asztalon (tárgyakkal megszólaltatva).					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a környezeti hangok differenciálására, vagyis a környezeti hangok informatívak lehetnek.
Meg tudja különböztetni a következő szavakat: banán – kabát – kanál – szandál (szavak differenciálása).					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a szavak differenciálására, tisztázni kell az értelmezés szintjét és terjedelmét. Ha nem, nagy valószínűséggel a beszédértésre nem építhetünk. Hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt lehet.
Meg tudja különböztetni a következő szavakat: has – hát – haj – száj – láb (szavak differenciálása).					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a szavak differenciálására, tisztázni kell az értelmezés szintjét és terjedelmét. Ha nem, nagy valószínűséggel a beszédértésre nem építhetünk. Hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt lehet.
Meg tudja különböztetni a következő környezeti hangokat: zacskózörgetés – cipzár hangja – papírtépés – kiskanál keverése üvegpohárban – víz töltése egyik pohárból a másikba – fiók kihúzása – ajtónyitás, -csukás.					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a környezeti hangok differenciálására, vagyis a környezeti hangok informatívak lehetnek.
Öt tárgyból ki tudja választani, amit kérünk: Kérem a labdát/banánt/ poharat/kanalat/tányért!					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a szavak differenciálására. Tisztázni kell az értelmezés szintjét és terjedelmét. Ha nem, nagy valószínűséggel a beszédértésre nem építhetünk. Hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt lehet.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Azonosításhoz használhatunk tárgyakat és/vagy képeket is.					
Hallási differenciálás					
Különböző utasításokat gyakran félreért.					Ha igen, nagy valószínűséggel képes a szavak differenciálására, tisztázni kell az értelmezés szintjét és terjedelmét. Ha nem, nagy valószínűséggel a beszédértésre nem építhetünk. Hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt lehet.
<p>Kimenet: Amennyiben a megfigyelt személy többszöri próba után sem képes a szavak, hangok differenciálására, úgy kérjük hallássérültekkel foglalkozó szakember tanácsát. Ebben az esetben a kommunikációs folyamatokban nem támaszkodhatunk arra, hogy a személy képes hallás útján megkülönböztetni az információkat. Ha két hangot meg tud különböztetni, de hatot már nem, akkor tudatosítani kell, hogy az auditív információkra milyen mértékben támaszkodhatunk. Abban az esetben, ha megfigyelhetően egyes hangokat, szavakat meg tud különböztetni, de másokat nem, akkor mindenképpen szükséges hallássérültekkel foglalkozó szakember bevonása. Ha hallókészüléket visel a személy, és ennek ellenére a teljesítménye változó, audiológus felkeresése indokolt.</p>					

F) Felismerés szintje

Cél: a környezeti hangok és beszédhangok felismerése.

Megjegyzés: Ez a rész kitölthető kikérdezéssel és megfigyeléssel egyaránt.

Megfigyeléshez használhatunk képeket, tárgyakat, vagy kihasználhatjuk a mindennapi szituációk kínáta lehetőségeket is.

Hangok, szavak felismerése	Igen	Nem	Részben / megjegyzések
Felismeri, hogy melyik családtag beszél hozzá.			
Felismeri az ismerősöket hangjuk alapján.			
Felismeri a vízcsobogás, hajszárító, mosógép hangját.			
Felismeri az étel-előkészítés hangjait (turmix, reszelés, zacskózörgetés, kavarási, öntés, aprítás).			
Felismeri és megkülönbözteti az ajtócsengő, kaputelefon és telefon csengőhangját.			
Felismeri a járműveket hangjuk alapján.			
Szavakat megért.			
Rövid mondatokat, utasításokat megért.			
Rövid történetet megért.			

Kimenet:

Amennyiben a felfigyelés szintjén jól reagált a személy a környezeti hangokra és a beszédre, de ennél a szintnél mégsem tudja azonosítani azokat, akkor nagy valószínűséggel az auditív információk feldolgozásával van nehézsége, mely a kommunikációs folyamatokat nagymértékben befolyásolja. Hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt.

Ha bizonytalan az eredményekben, vagy több mint 3 kérdésre „nem” a válasz, hallássérültekkel foglalkozó szakember felkeresése indokolt.

Amennyiben a személy hallókészüléket visel, és a megértésben nehézséget mutat, audiológus felkeresése indokolt.

Megjegyzés: A szavak megértésének felmérésekor azokat mondatban is használhatjuk, hogy minél természetesebb legyen a beszédértés megfigyelésének helyzete. Például kommunikációs helyzetben megkérdezhetjük, hogy mit szeretné csinálni: inni, hintázni, vagy zenét hallgatni? Válaszként az egyén által használt kommunikációt használjuk, mely lehet képi vagy verbális módszer is.

G) Beszédértés

Cél: a beszédértés szintjének meghatározása hallási/auditív funkciók szempontjából.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Beszédértés megfigyelése					
Érdeklődik, ha beszélnek hozzá (mosolyog, sír, megnyugszik...).					A beszédértés szintjének megállapításhoz további pontosítás szükséges.
Saját nevét megérti.					A beszédértés szintjének megállapításhoz további pontosítás szükséges.
Mindennapi tevékenységeket megért (evés, ivás, vásárlás, fürdés, alvás...).					Ha igen, a beszédet egyszerű cselekvések jelzésére használhatjuk, terjedelmének lehetőségeit pontosítani szükséges.
Ételeket nevük alapján megkülönbözteti, megérti azokat.					Ha igen, a beszédet egyszerű cselekvések jelzésére használhatjuk, terjedelmének lehetőségeit pontosítani szükséges.
Szóban feltett eldöntendő kérdésekre adekvátan reagál.					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, igen-nem jelzések kialakításával.
Szóban feltett nyitott kérdésre adekvátan reagál.					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, AAK eszköz/mód hozzárendelésével.
Egyszerű kifejezéseket megért.					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, AAK eszköz/mód hozzárendelésével.

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Beszédértés megfigyelése					
Grammatikai elemeket tartalmazó összetett kifejezéseket megért (pl. fiókban, asztal alatt, dobozban...).					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, AAK eszköz/mód hozzárendelésével.
Két elemből álló utasítást megért. (Pl.: Menj oda a fiókhoz és vedd ki a kanalat, vagy: Mutasd meg a képen a házat, ahol laksz és az ablakokat.)					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, AAK eszköz/mód hozzárendelésével.
Kommunikációs helyzetekben megérti a beszédet.					Ha igen, ezekre építhetünk az AAK-használatnál, AAK eszköz/mód hozzárendelésével, társalgásba való bekapcsolódáshoz.
Rövid történetet vagy például egy útvonal leírását megérti, tudja követni.					
Kimenet: <i>A megfigyelés ezen részéből a kommunikáció terjedelméről és összetettségéről kapunk képet, illetve arról, hogy a szóbeli információk mely szinten építhetők be a kommunikációs folyamatokba.</i>					

H) Vokalizáció és beszéd

Cél: a hangadás és beszédképesség kommunikációs területen való értékelése

ITEM	Értékelés			Megjegyzés	Kimenet
	Dátum	Dátum	Dátum		
Vokalizáció, beszédképesség megfigyelése					
Tudatosan, differenciált hangokat használ kommunikációs céllal.					Amennyiben igen, differenciált hangadásait megerősíthetjük különböző jelzések kialakítására (igen, nem, kérek).
Differenciált hangokat használ kommunikációs céllal, melyek a környezet számára értelmezhetőek, és kapcsolhatók egy-egy konkrét cselekvéshez, kívánsághoz vagy szándékhoz.					Amennyiben igen, építhetünk rá konvencionálisabb AAK eszközök/módok kialakításához.
Szókezdeményei vannak, melyek a környezet számára értelmezhetőek, és kapcsolhatók egy-egy konkrét cselekvéshez, kívánsághoz vagy szándékhoz.					Amennyiben igen, kiegészíthetjük AAK eszközök/ módok hozzárendelésével.
Szavakat mond.					
Beszédéből tipikusan hiányoznak egyes hangok.					Amennyiben igen, de a differenciálás és felismerés szintjén jó eredményeket mutat, logopédus felkeresése indokolt. Ha a felismerés szintjén audiológiai vizsgálat javasolt eredményei alapján, akkor az ő bevonásával érdemes további felméréseket elvégezni.
Két szót összekapcsol.					Amennyiben igen, az AAK-fejlesztés továbbra csak kisegítő lehetőség, a fejlődés függvényében fokozatosan elhagyható.

Felhasznált irodalom

Brueggeman (2012): *10 Tips For Testing Hearing in Children With Autism* in:
<https://leader.pubs.asha.org/doi/10.1044/leader.FTR3.17012012.5> (Utolsó letöltés dátuma: 2019. 08. 13.)

Királyhidi Dorottya (2009): Megfigyelési szempontok a pedagógiai hallásvizsgálathoz.
In: Kovács Zs. – Simonics B. (szerk.): *Gondolat-Jel. Jegyzet a fejlődésmentekben súlyosan akadályozott személyek kommunikációs szakembere képzéshez.*
2. sz. melléklet. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány.
Budapest, 98–103.